
DAGENS FRÅGOR

Dra ifrån och lägga till

Itysthet har nationen begåvats med ett halvt kärnkraftverk till.

För utan att någon har märkt det har regeringen sagt ja till att effektuttaget i reaktorerna Forsmark 3 och Oskarshamn 3 höjs med 9 procent vardera och i Ringhals 1 med 10 procent.

Det betyder sammanlagt 250 MW större effekt och ökar elproduktionen med 1,5 TWh per år – vilket är exakt hälften av vad ett litet kärnkraftaggregat ger.

Elen behövs som bekant och det är ett bra beslut som regeringen har fattat.

Men någonstans inombords undrar man ändå över moralen i det hela när en spektakulär avveckling i ena änden pareras med en tyst upptrappning i den andra...

Den 5:e AP-fonden

Torsdagen den 26 april utsåg regeringen den nya AP-fondens styrelse; det är 10 månader efter att lagen trädde i kraft.

Varför hade man så bråttom att genomföra den 5:e AP-fonden förra våren? Det var fara i dröjsmål, påstod den socialdemokratiska regeringen då, och ville inte vänta till hösten med ett riksdagsbeslut vilket de borgerliga ville; nämligen till efter valet.

Den 5:e AP-fonden är dessutom lika ovälkommen som de andra löntagarfonderna var. Det visades vid remissbehandlingen våren 1988. Visserligen var

SAF den enda näringslivsorganisation som fick regeringens promemoria på formell remiss. Men när de andra näringslivsorganisationerna hörde talas om förslaget (TT ansåg inte att det var en nyhet), så reagerade dessa hårt. Man skrev opå kallat till regeringen och uppvaktade dessutom särskilt näringsutskottet, när det var dags för riksdagsbehandling. Flera av näringslivets toppar, med tekn dr Curt Nicolin i spetsen, talade klartext inför utskottet.

Det är inte fel att direkt jämföra den 5:e AP-fonden med löntagarfonderna, utan tvärtom. Det vore galet att inte göra det. Skillnaden är hårfin. Den 5:e AP-fonden har t o m möjlighet att gå längre i övertagandet av privata aktier än vad löntagarfonderna kan. Gränsen går för den 5:e AP-fonden vid 10 procent i ett börsnoterat företag mot nu 6 procent för en löntagarfond.

Den stora politiska debatten om 5:e AP-fonden, som pågick intensivt förra våren, sommaren och ända fram till valet, rörde framför allt det brott mot Palmes löfte som den 5:e fonden innebär. Som bekant lovade Olof Palme att löntagarfonderna var "steget". Men här tog man ett steg till, eller som SAF skrev i sitt remissvar:

"Om regeringen förverkligar förslaget om en 5:e AP-fondstyrelse kan den inte förvänta sig att näringslivet fortsatt sätter någon tilltro till dess löfte och försäkringar."

Den minnesgode kommer säkert ihåg att regeringen våren 1988 gjorde allt för att undvika en debatt kring den 5:e AP-fonden. Förslaget låg färdigt i tre månader på regeringskansliet utan att offentlig-

göras. Sedan blev det snabbremiss under ett par februarilovsveckor. När propositionen sedan skulle offentliggöras skedde det sent på skärtorsdagen.

På samma sätt gjorde regeringen när 5:e AP-fondstyrelsen skulle publiceras. Regeringens beslut var klart redan före kl 10.00 torsdagen den 26 april, men först några minuter före 17.00 släppte man namnen, trots ihärdiga försök att få ut dem. Då var det garanterat inga människor på näringslivsorganisationernas kanslier, som kunde reagera.

För det fanns anledning att reagera. Alla näringslivsorganisationer hade sagt nej tack till att nominera företrädare i den 5:e AP-fondstyrelsen, med motivet att man inte ville hjälpa till att socialisera privata aktier. Nu har två näringslivsdirektörer ställt upp, och detta finns det all anledning att reagera mot. Det är de båda Carnegie-direktörerna och Pensers medarbetare Johan Björkman och Carl Langenskiöld som nu hjälper regeringen med en fortsatt socialisering. Uppköp av privata aktier för dryga 3 miljarder kronor står på programmet.

Grattis säger vi till regeringen. Det säger vi inte till näringslivsdirektörerna, som inte är lojala med vare sig sin ideologi eller med sina organisationer. Men de kanske har ändrat ideologisk ståndpunkt? I så fall borde de säga så.

Guds stridsman

Ien värld där det finns hoppfulla tecken om demokratisering och nedrustning men där steget till kaos och blodbad

uppenbarligen inte är långt går ordföranden i den ekumeniska nämnden, den av svenska staten anställde ärkebiskopen, ut och ställer sig bakom ett krav på en årlig reducering av våra försvarsanslag med 3 miljarder.

Vi vet inte hur väl insatt ärkebiskopen är i den svenska försvarsfrågans läge, men även den som ytligt följt debatten bör ha uppfattat att försvaret sedan 1970 faktiskt utsatts för en årlig sänkning av den reala köpkraften av 2–3 procent. Följderna är bland andra:

- Redan i fredstid utsätts vi för ohämmade ubåtsoperationer som enligt våra officiella bedömningar är förberedande stadier i operativ planering.
- Om det blir en allvarlig kris i vår omvärld är våra chanser att hålla oss utanför mindre än tidigare.
- Om vi skulle dras in i krig riskerar många av våra soldater att dö på grund av att de är otillräckligt utbildade, saknar skyddsvästar och pansarskyddade fordon och inte tillräckligt snabbt kan transporteras till sjukhus.

På vilket av de här områdena tycker ärkebiskopen att vi skall bli ännu sämre? Eller har Ers Högvördighet något annat förslag till prioritering? Uppge övre Norrland? Avstå från att skydda oss mot flyganfall? Gerillakrig à la Afghanistan?

Vår säkerhetspolitik går bl a ut på att försöka stå utanför ett eventuellt krig. Vår nedrustning innebär att vi har allt mindre att säga till i den frågan och att neutraliteten i allt högre grad ligger i stormakternas hand. Men Ers Högvördighet kanske kan ställa upp med garantier från ännu högre makt?

Blodig ironi

Innan det hela blev blodig tragik kunde man förundra sig över ironierna i det som hände på den Himmelska Fridens torg: Studenterna demonstrerade mot den ledare som har förtjänsten av att Kinas ekonomi börjat kränga av sig den marxistiska tvångströjan. Protesterna utlöstes av besöket av den man som nu kämpar en omöjlig kamp för att rädda världens andra stora enpartistat genom delreformer. Demokratikraven ackompanjerades av Internationalen, kampsången för den ideologi som är roten till den ofrihet studenterna protesterar mot.

När nu Folkets armé mot förhoppningarna visat sig i stånd att döda folket kan man dra några bistra erfarenheter om den socialistiska världens kris:

Någon fungerande mellanväg mellan socialism och marknadsekonomi finns inte. Halva reformer som i Kina skapar nya skevheter, blottar dolda missförhållanden utan att lösa dem och skapar politisk oro. Valet står mellan reaktion med stagnation eller att löpa den marknadsekonomiska linan ut. Med andra ord att erkänna att hela det socialistiska experimentet var ett gigantiskt historiskt misstag.

Efter långvarigt socialistiskt styre är samhällsekonomin så förvriden att den kan reformeras enbart under sociala på-

frestningar. En sådan reformpolitik kan ske endast med folkets medverkan. Men folkets misstro till ledarna är stor och välgrundad. Och dessa vågar inte ta steget att underkänna den ideologi de byggt sin makt på.

Den socialistiska staten har skapats av en maktelit med pretentioner på att veta undersåtarnas sanna behov. När denna myt raseras inträffar den verkligt blodiga ironin: Tvärt emot Marx' spådom är det inte kapitalismen utan socialismen som i sin dödskamp är beredd till våld, t o m att slakta sitt eget folk.

Hedersdoktorn

Statsminister Ingvar Carlsson har promoverats till hedersdoktor vid Lunds universitet. Motivet för utmärkelsen var Ingvar Carlssons förtjänstfulla insatser för den statsvetenskapliga forskningen.

Hedras den som hedras bör. Många lär de lundastudenter bli som i framtiden kommer att bedriva forskning runt bland annat statsministerns roll och agerande i Ebbe Carlsson-affären. Kanske kommer en och annan till och med att skriva avhandling på temat och därmed bli doktor på riktigt. Alldeles utan prefixet "heders".